
The Antiphysical Review

Founded and Edited by M. Apostol

85 (2003)

ISSN 1453-4436

Un ministru vorbește de cercetare

M. Apostol

Department of Theoretical Physics, Institute of Atomic Physics,
Magurele-Bucharest MG-6, POBox MG-35, Romania
email: apoma@theory.nipne.ro

În ziarul *Adevărul* din 19 Decembrie 2003 ministrul de știință al României vorbește de cercetarea științifică. Vorbește aproximativ.

Ministrul spune că "în scurta perioadă petrecută în minister" ar fi constatat "câteva lucruri" (în România astăzi se spune "neste treburi"). Un ministru ar trebui să știe că întâi trebuie să cunoască aproape toate "lucrurile" și numai apoi să accepte poziția de ministru. Ministrul spune hamletian că cercetarea românească ar fi într-un moment de "opțiuni fundamentale" privitoare la finanțare, tematică, personal și instituții. Cercetarea științifică din România, ca și învățământul de știință, nu se află în fața unor "opțiuni", ci ele se află într-un continuu proces de distrugere masivă cauzat de politica greșită și profund daunătoare pe care România înțelege să o practice cu obstinatie în aceste domenii.

Ministrul recunoaște o "subfinanțare cronică" a cercetării științifice în România, și o risipă a resurselor. Dar ministrul trece cu vederea că această subfinanțare este un act politic al guvernării, înregistrat de curând în două legi contradictorii, una ce prevede un buget de 0.8% pentru cercetare, alta ce prevede un buget de 0.2%. Care lege este "legală"? O astfel de politică arunca cercetarea științifică din România într-un regim ilegal. Dacă ministrul deplînge "subfinanțarea" cercetării științifice, de ce nu formulează, ministrul, cererea expresă către guvernul și parlamentul României de a mari bugetul cercetării? Aici nu e nici o "opțiune" a cercetării științifice, este o "opțiune" a politicii, și despre o astfel de "opțiune" trebuie să vorbească ministrul. Cu sinceritate.

Ministrul ne informează că bugetul cercetării pe 2004 ar fi crescut la 0.21% de la 0.18% și chiar de la 0.16%. Aceste numere sînt atît de mici, încît nici nu pot fi citite sau scrise, se pierd pe hîrtie. Propun să vorbim despre ele în termeni de miimi, așa încît să spunem că bugetul cercetării în România este 2.1 la mie, și a crescut de la 1.8, și chiar de la 1.6, la mie. În felul acesta putem chiar să ne dăm iluzia că acest buget s-ar fi mărit de 10 ori. Dacă tot vorbim vorbe.

Cu ocazia acestei creșteri bugetare, ministrul ne aduce la cunostință că bugetul ar fi "pozitiv rectificat", și că am fi astfel pe un "trend pozitiv". Asadar, guvernul scade bugetul cercetării, apoi îl crește infinitesimal, și face din asta un succes. Bugetul e "pozitiv rectificat" fiindcă a fost "negativ rectificat". Iar "trendul e pozitiv" pentru că "trendul" a fost negativ. Bugetul nu e nici pozitiv, nici negativ "rectificat", bugetul este "dansat" de colo colo, cu pași marunți, de o politică de imagine, gatită grotesc pentru un bal de cartier. Și în 2003 bugetul cercetării a fost de 0.2%, unde e "trendul" pozitiv? Ministrul ar trebui să știe că "trendul" se socotește pe mai mulți ani, nu din politica în politică, nici din ministru sezonier în ministru sezonier.

Ministrul vorbește nearitmetic, vag, impropriu și contradictoriu despre bugetul României. Astfel, despre buget el spune că nu spune "că este un buget mare sau un buget mic, cum spun unii". Ce-or fi înțeles ziaristii din această exprimare? Să înțelegem că bugetul e potrivit și, deci, satisfăcător?

Citeva rinduri mai jos ministrul uita ce nu spune, si mai confunda si banii cu procentele, asigurandu-ne ca "sigur, bugetul tarii noastre pentru cercetare este mic. Dar el nu va putea creste enorm pentru ca este foarte strins legat de veniturile la buget." Asadar, bugetul este strins legat de veniturile la buget, si ca urmare nu va creste enorm! Pentru un ministru de stiinta pina si logica face compromisuri. Aici, la portile Orientului, chiar si logica e mai lejera. Daca veniturile nu cresc, inasa, procentele ar putea creste? Ministrul are destula influenta in ministerul invatamintului pentru a lua citeva lectii de aritmetica de clasa a 4-a, desigur in particular. In astfel de cazuri se spune de obicei ca ziaristii au "deformat", si n-au "reprodus" cum trebuie spusese ministrului. La astfel de spuse inasa se mai spune si ca ministrul trebuie sa verifice ce scriu ziaristii, prin reprezentantii sai de presa, pentru ca el "spune" in astfel de cazuri, nu "spun" ziaristii. N-au verificat? Cita superficialitate, ce neglijenta! Cita lejeritate!

In chestiunea bugetului ministrul ar trebui sa stie ca bugetul Romaniei este de cca 40 miliarde dolari. Din acestia, Romania acorda cercetarii stiintifice cca 2 600 miliarde lei pe an, ceea ce face aproximativ 80 milioane dolari, adica 0.2%. Uneori, se mai spune ca s-ar aloca cercetarii chiar 4 000 miliarde lei, asa cum si ministrul spune acum ca s-ar aloca 3 500 miliarde lei, dar aceasta diferenta pare a fi inregistrata cu o contabilitate dubla si la industrie, sau la alte capitole bugetare, si la cercetare, si cheltuita, daca e reala, de industrie, sau in alte locuri, necunoscute. Pentru ca Romania practica o contabilitate aproximativa, pe hirtie, din virful condeiului, cam pe doua coloane, "una pentru noi, alta pentru ei", fara acoperire in bani reali. Din cei 2 600 miliarde lei jumătate se risipesc in cercetarea stiintifica pe diverse "programe" subterane, pe la diverse institutii academice sau departamentale obscure, pe diverse contributi internationale. Asadar, ramine cca 40 milioane dolari, care se impart la cca 15 000 de salariati. Ceea ce inseamna cca 2 600 dolari pe om pe an in medie, din care jumătate se mai duc pe utilitati, si diverse alte taxe. Cercetatorul ramine cu un salariu lunar de 100-150 dolari. Nu se cheltuie practic nimic pentru infrastructura, nici pentru echipamente de cercetare, nici pentru materiale. Cum sa supravietuiasca cercetarea stiintifica in Romania in aceste conditii, cum sa se dezvolte, cum sa faca "performanta", cum sa fie "competitiva"? Cunoaste ministrul de stiinta al Romaniei aceasta situatie reala in care se afla cercetarea stiintifica din Romania? C-ar fi de asteptat s-o spuna.

Romania are nevoie de un contabil general care sa-i numere corect banii. Pentru Bulgaria ii numara Germania, de exemplu. Nu se poate construi nici o economie, nu poate exista nici o viata sociala consistenta, intr-un stat care nu isi numara corect banii, care nu isi recunoaste bugetul, nu si-l "divulga". Actuala lege contabila-financiara a Romaniei este contra-productiva, generatoare de birocratie uriasa, un instrument "perfect" de ascuns, prapadit si pierdut banii. Legea contine concepte fara acoperire economica, intretesute in relatii indistincte, toate materializate in proceduri nefunctionale, a caror finalitate se pierde in inconsistenta si contradictii. Cum totusi functioneaza Romania financiara? Prin schimburi financiare succesive si ciclice cu mafia economiei subterane. De exemplu, statul colectioneaza periodic sume importante de bani de la mafia alcoolului, neinregistrate, le pune in circulatie (da salariu cercetatorilor, de exemplu), si permite apoi mafiotilor de alcool sa-si recupereze banii de la populatie, prin vinzari ilicite cu preturi crescute, bineinteles. Rezultatul? Populatia saraceste continuu, mafia prospera, iar politicienii cistiga neincetat alegerile democratice. Romania este de mult un stat sub-istoric.

In Romania exista cca 2 milioane de bugetari, dintre care 20 000 in cercetare (o cifra reprezentativa). Ca urmare, cercetarea stiintifica ar fi intitulata la un buget de aproximativ 1% (nu intimplator Uniunea Europeana a acceptat o declaratie de 0.8% pentru bugetul cercetarii). In invatamint exista cca 400 000 de salariati, invatamintul ar fi asadar intitulat la un buget de cca 20%. Alte 2 milioane de romani produc, alte 2 milioane sint someri (nu intereseaza), alte 6 milioane sint pensionari. Despre cei din urma se spune ca ar produce o presiune pe buget, dar pensionarii si-au platit pensiile. Unde le sint banii? Asigurarile sociale sint relativ active pe ultimii 10 ani,

costurile au crescut in aceasta perioada de cca 3-4 ori, asa ca "speranta de pensie" a batrinilor e de cca 3 ani. Daca se incapatineaza sa traiasca mai mult, sa fie siguri ca sint singurii responsabili de asta, o fac pe pielea lor. Asigurarile de sanatate, costurile medicale si salariile medicilor sint "pierdute", bugetul invatamintului este spulberat (3-4% fata de 20%), cercetarea este subfinantata de 5 ori, functionarii publici flaminzesc, romanii produc pe ascuns. Romania este un stat ilegal.

Cercetarea stiintifica fundamentala din Romania a fost finantata in ultimii 7 ani in principal in cadrul unui asa-zis program de cercetare intitulat "Orizont 2000". Acest program a alimentat in proportie de cca 70% in resurse umane si in proportie de cca 40% in resurse financiare asa-zisa cercetare stiintifica economica, in special in cadrul Academiei de Stiinte Economice (ziarul *Ziua*, 3 Decembrie 2003). Care sint rezultatele acestei cercetari economice in raport cu starea de fapt a economiei Roamniei? Stie ministrul de stiinta al Romaniei la ce concluzii au ajuns si ce recomandari au facut acesti cercetatori economici in aceasta privinta? Iata o problema de cercetare stiintifica pe care ministrul de stiinta al Romaniei ar trebui s-o abordeze cind se preocupa de eficienta cheltuielilor bugetare in cercetarea stiintifica.

In fine, dupa ce a analizat temeinic problema bugetului, ministrul sustine ca am avea nevoie de "o crestere continua a alocatiei bugetare pentru cercetare". Asta insa ne-o spune noua, publicului larg care citim ziarele. Ce face ministrul daca simte si resimte aceasta nevoie? De ce nu o spune guvernului al carui membru este? Pentru ca nu publicul face bugetul, ci, cine credeti?, chiar guvernul si parlamentul Romaniei fac acest buget. Sa o spuna guvernului, iar noua publicului larg sa ne spuna ca a spus-o. Si ce raspuns a primit. Vom sti atunci daca sau nu guvernul doreste ca Romania sa aiba cercetare stiintifica, si in ce masura.

Romania face o politica cel putin duplicitara in chestiunea cercetarii stiintifice, daca nu "multiplicata". Pentru ca Uniunii Europene, de integrarea in care Romania face atita caz, raporteaza un buget de 0.8% pentru cercetare, drept pentru care Uniunea Europeana o taxeaza cu 5%, conform cu statutul tarilor membre; pe cind in tara si in fapt Romania alocata 0.2% cercetarii stiintifice, adica de 4 ori mai putin, ceea ce mareste in fapt taxa comunitara pentru cercetarea stiintifica la 20%. In plus, ministrul "multiplica" numerele aducind in discutie pe 0.16% si pe 0.18%, in speranta ca putem intelege ca ar putea fi si mai rau. Aceasta este o politica superficiala, nesincera, de imagine, inacceptabila, si chiar usor intimidanta, de culpabilizare a cercetarii stiintifice. Mai aduce in discutie si un bizar 1%, ce ar sugera ca obedienta ar avea numai de cistigat. O asemenea "politica" e neplacut manipulatorie. Si neprieteneasca.

Cercetarea stiintifica comunitara, adica cercetarea stiintifica promovata de Uniunea Europeana, este o cercetare minora, mediocra, un fel de "Cintarea Europei", cu aplicatii pe termen scurt, minore, fara viziune, fara suflu, fara orizont. Fara tensiuni interioare, fara problematizari, nici probleme. In afara spiritului, cantonata in "wurst und butter". In aceasta cercetare stiintifica nu exista nici un lider major de stiinta, nici un premiu Nobel, nici un proiect viabil. In plus, cum e de asteptat, ea este sufocata de o birocratie imensa si o verbozitate uriasa. Sugerez oricarui filolog sau semiolog tinar sa faca un studiu de caz asupra documentelor Uniunii Europene, pentru a deslusi cit de mult limba ne ascunde intentiile in aceasta epoca moderna. O tema clasica, intr-un context cu totul nou! Ar fi un bun doctorat. Asa vom intelege si de ce politicienii nostri vin "nauci" de la Bruxelles, in chestiuni de comunicare. De ce nu inteleg ce li se spune, si de ce nu spun ce nu inteleg. Ce am vrea in fond, la ce sa ne asteptam de la o asemenea cercetare ce traieste pe 5% din bugetul de cercetare al tarilor membre? Cu alte cuvinte, Franta, Germania, etc, dau 95% din bugetul cercetarii in tara, in interior, in propria cercetare stiintifica, si numai 5% Uniunii Europene pentru cercetarea comunitara. Este minor, si mult nesemnificativ. Romania insista cu incapatinare sa ne integram intr-o cercetare minora, mediocra, nesemnificativa. E umilitor, domnule ministru! Un distins prieten de-al meu, profesor la Geneva, imi spunea ironic de curind: "very interesting, Marian, what you are saying about European Union and its scientific research. We know nothing

about it, could you please give me some details? How do you know so many things in Romania?" Omul e candidat la premiul Nobel pentru transportul mesoscopic. Sa intrebam Romania, de ce Franta, Germania, etc, au decis sa dea 95 % in tara, si numai 5% la Uniunea Europeana, si de ce Romania a decis sa dea 20% Uniunii Europene in cercetarea stiintifica? Vrem sa fim ca Franta, ca Germania, sau vrem sa fim ca 5%? Din bugetul de 80 milioane de dolari ai cercetarii stiintifice Romania da Uniunii Europene 20 milioane de dolari. Este asta o politica? Sintem fortati, mi se sopteste? N-am vazut inca actul de abdicare al Romaniei in acest razboi mondial, si nici tratatul de pace. Este intr-adevar un razboi, dar al coruptiei si abuzului, este poate o infringere, dar in fata ilegalitatii. Democratia ne cere sa mergem la alegeri. Dar democratia pura este un esec total, ea este peste tot controlata si dirijata. In Romania voturile sint numarate, nu sint inregistrate. Atentie la democratie, domnule ministru al stiintei din Romania!

Ministrul vorbeste in continuare, intr-un mod complet contradictoriu, despre faptul ca ar fi necesara "participarea noastra in programele de cercetare de inalt nivel, in care putem sa accesam cercetarea fundamentala de virf (?), pe baza unei contributii, fara eforturi financiare uriase". Desi, "la ora actuala, efortul cercetarii la virf pe plan mondial inseamna fonduri uriase", spune acelasi ministru. Noi, asadar, ar trebui s-o facem fara asemenea fonduri. "Exista tari mult mai puternice economic decit Romania, care nu-si permit sa sustina proiecte de cercetare la virf", zice ministrul. Noi ne-am permite, asadar, oarecum si nu chiar asa. Destul de aproximativ, daca au vreun inteles spusele ministrului. Pina sa abordeze cercetarea internationala, "de virf", fundamentala, si "participarea la rezultatele cercetarii" (?), ministrul ar avea nevoie de o abordare mai directa a limbii romane. La fel, cu lectii particulare, personalizate.

Participarea Romaniei la "programele" internationale este extrem de limitata de subfinantare. Un cercetator roman cu salariul mediu de cca 150\$ pe luna (atunci cind il primeste, pentru ca nu-l primeste in fiecare luna, ci cind si cind, intimplator, contrar codului muncii si normelor de salarizare, si numai in "contra-partida" cu un volum imens de hirtii birocratice) nu poate participa in programe internationale impreuna cu cercetatori straini care au un salariu lunar de 20 de ori mai mare. Si-l mai si primesc. Daca ministrul doreste sa spuna ca cercetatorii romani trebuie sa fie atit de "performanti" incit sa fie acceptati de catre cercetatorii straini in programele internationale de cercetare (coordonate de acestia exclusiv, intre altele, si pe banii Romaniei), si sa fie platiti la acelasi nivel cu cercetatorii straini, sau cel putin comparabil cu ei, din contributia Romaniei la aceste programe, atunci ministrul trebuie sa stie ca nici macar in profesiunile vocationale precum fotbalul sau muzica talentul nu este suficient pentru afirmarea internationala. A ne baza numai pe virtuozitate in cercetarea stiintifica da masura viziunii manageriale a politicianilor Romaniei, in buna traditie lautareasca. Politicienii nostri vin in politica Romaniei cu un impresionant bagaj de cunostinte si experienta de viata: fotbal si gimnastica feminina. Cercetarea stiintifica este o profesie vocationala ce necesita eforturi ce trebuie sustinute, se face in timp, in interiorul unor scoli de cercetare si in cadrul unei traditii, ce trebuie la rindul lor cultivate, dezvoltate, promovate, intr-o maniera proprie, specifica, asigurate cu resursele umane si materiale corespunzatoare. Cerintele minimale ale cercetarii stiintifice sint salariile, asigurarea si intretinerea infrastructurilor si a echipamentelor de cercetare. Aceste costuri sint minore comparativ cu alte costuri sociale, si ele aduc un profit urias, intrucit cercetarea stiintifica produce stiinta, adica un volum urias de cunostinte pozitive, practic garantate, de o imensa utilitate sociala, ce alimenteaza economia de inalta tehnicitate, alimenteaza invatamintul, educatia si instructia stiintifice, conducind in acest fel la superioritate sociala.

Ministrul trebuie sa stie ca cercetarea stiintifica din Romania este de mult integrata in Europa si in lume, prin rezultatele ei, prin multimea si calitatea cunostintelor stiintifice pe care le-a produs, prin cooperarile internationale pe care le-a dezvoltat in mod natural in ciuda tuturor vicisitudinilor politice, administrative, organizatorice, birocratice, prin eforturi imense si prin sacrificii uriase.

Ministrul trebuie sa stie ca scolile romanesti de fizica, matematica, chimie, inginerie, biologie au o foarte buna reputatie internationala, si ca Romania a profitat si profita extrem de putin de pe urma lor, pentru ca Romania nu cultiva stiinta aplicata, nu cultiva transferul tehnologic, dar, in schimb, isi distruge sistematic cercetarea stiintifica. Romania trebuie sa dea legi in favoarea transferului tehnologic, in favoarea micilor intreprinderi de tehnologie avansata, dar nu trebuie sa dea legi, precum cele actuale, impotriva cercetarii stiintifice. Aceasta este politica de distrugere pe care o practica Romania in stiinta si tehnologie, nu de acum, de multa vreme, inca din anii '70 probabil, preluata din trecut si dusa astazi la forme monstruos aberante.

Ministrul deplinge risipa din cercetarea stiintifica. Aceasta risipa provine din incompetenta asazisilor lideri de stiinta, administratori, sefi, monitori, coordonatori, de programe, proiecte, planuri nationale de cercetare stiintifica, directori, functionari, birocrați, pe care ministrii ii numesc si-i tin in functii de conducere sub presiunea politizarii cercetarii stiintifice. Tot acesti "manageri" de stiinta sint instrumentul politicii de distrugere a cercetarii stiintifice in Romania. Pentru inceput, ministrul cercetarii stiintifice in Romania trebuie sa fie un profesionist de inalta competenta stiintifica, si nu un politician, de exemplu. Toata aceasta armata imensa de impostori este legitimizata de legile si actele normative improprie pe care Romania intelege sa le impuna cu forta cercetarii stiintifice si invatamintului de stiinta, contradictorii, nule si in fond ilegale, imposibil de inteles, imposibil de aplicat. Pentru a-si justifica existenta, aceasta armata parazitara forteaza o birocratie uriasa asupra cercetarii stiintifice, ce mareste costul real al cercetarii stiintifice in Romania de cca 3 ori. Cercetarea stiintifica in Romania este transformata astazi intr-un simplu pretext pentru uriase cheltuieli sociale improprie. "Optiunea institutionala" de care vorbeste ministrul stiintei este "optiunea" politicului, ce trebuie sa suspende toate aceste legi si acte normative daunatoare, sa atraga competenta profesionala, stiintifica, autentica in dezvoltarea, promovarea si organizarea stiintei in Romania, sa simplifice administrarea si sa limpezeasca functionalitatea cercetarii stiintifice si a invatamintului de stiinta, dupa norme specifice, proprii acestor domenii de activitate. Cu aceasta ocazie, "optiunea tematica" ar fi si ea perfect rezolvata, intrucit competenta autentica este singura capabila si indreptatita sa formuleze tematica cercetarii stiintifice. Aceasta chestiune nu este de domeniul politicului, imixtiunea politicului in stiinta si in invatamintul de stiinta este profund daunatoare si nu este acceptabila.

Ministrul pare sa vorbeasca de cei 8000 de cercetatori "atestati" in cercetarea stiintifica romaneasca dar nu spune nimic de cei 37 000 de salariati din aceasta cercetare, de cei 23 000 de "cercetatori" si de cei 5000 de doctori in stiinta. Nimeni nu stie ce sint cei 37 000 de salariati, nimeni dintre profesionisti nu cunoaste diferenta dintre cercetator si cercetator "atestat". Cercetarea stiintifica din Romania este astfel si falsificata si mult sub-dimensionata, intrucit media din tarile dezvoltate este de cca 1 cercetator la mia de locuitori, pe cind Romania pare sa aiba, cu cei 8000, sau cu cei 5000, o medie de un cercetator la 3-4000 de locuitori.

Ministrul vorbeste in termeni nesiguri de cercetarea stiintifica din institute, din universitati si din academii. Ministrul trebuie sa stie ca cercetarea stiintifica in Romania a fost si este inca efectuata, in principal, in institutele guvernamentale de cercetare. Prin legi improprie aceste institute au fost declarate "agenti economici", ce ar trebui sa faca profit pe piata libera si astfel sa se intretina. Prin asemenea legi, cercetatorii din aceste institute sint obligati sa isi primeasca salariul exclusiv prin competitie, ceea ce este ilegal. In acelasi timp, false companii private au acces practic nelimitat si necontrolat la fonduri de cercetare bugetare. Prin lege, cercetarea stiintifica din institute este considerata "serviciu", si ca atare, ea nu este in fapt intitulata la o finantare constanta, directa, ritmica, sustinuta, ci numai, cel mult, la subventii ocazionale. Ca urmare, prin lege, astfel de subventii ocazionale sint stabilite la 20-60% din ultima "cifra de afaceri", ceea ce duce progresiv la extinctie in citiva ani. Institutele de cercetare functioneaza pe baza de contracte. In aceste contracte statul este parte, este si proprietarul celeilalte parti-institutul-, si tot statul stabileste

termenii contractului. Un astfel de "contract" este o aberatie juridica. Functionarii incearca sa se "inocentizeze" de aceasta culpa printr-o productie imensa de hirtii birocratice justificatoare, ce sufoca definitiv cercetarea stiintifica. In Romania se practica, la nivel politic, confuzii periculoase intre cercetare, afaceri, productie, confuzii ce alimenteaza regimul ilegal al cercetarii stiintifice din Romania. Ce e de facut? Nu e nimic de facut, e de nefacut astfel de lucruri. Asta este misiunea ministrului de stiinta al Romaniei. Sa opreasca dezastrul.

Ministrul vorbeste despre "o piata concurentiala", "de accesare a programelor de cercetare", despre "actori" si "personaje" in cercetarea stiintifica din Romania. Ministrul trebuie sa stie ca pe orice piata adevarata, viabila, concurenta este intre ofertanti, nu intre consumatori. In cazul cercetarii stiintifice statul este singurul "ofertant", in Romania, de "programe stiintifice", cum ar concura statul cu el insusi? Este un mister al economiei de piata pe care ministrul il "aceseaza" cu multa lejeritate manageriala. Consumatorii nu sint concurenti pe piata, ei sint concurenti doar in licitatii. Are statul cercetare de "licitat" catre cercetatori? De unde? Produce statul roman cercetare in afara cercetarii si cercetatorilor? Ministrul vorbeste lejer despre lucruri ce au cu totul o alta noima. Ministrul vorbeste de altfel de sus, de deasupra, din culise, din spatele cortinei, din "off", despre cercetatori ce ar juca un scenariu, o piesa de teatru, scrise de cine? De politica? Este politica acreditata in stiinta, sint politicienii legitimati stiintific? Care este cota ISI (Institute of Scientific Information, Philadelphia, USA) a ministrului de stiinta al Romaniei? Si a secretarului de stat de resort? Toate astea sint confuzii aberante si metafore jenante.

Poate vrea ministrul sa vorbeasca de "competitie". Daca e asa, atunci ministrul trebuie sa stie ca cercetarea stiintifica este esential competitiva, dar in ea insasi, in rezultatele ei, nu in salariile cercetatorilor, asa cum incearca actualele legi ale Romaniei sa impuna. Ca sa fie competitiv in domeniul sau cercetatorul are nevoie de un salariu minimal, asigurat, pentru o viata decenta, cel putin. Are nevoie de un spatiu in care sa-si desfasoare activitatea, de echipamente stiintifice si tehnice, de materiale specifice, de informare, de comunicare. Si mai are mai ales nevoie de libertate, pentru a-si urma si exprima gindirea stiintifica. Vrea ministrul sa dicteze regulile dupa care cercetatorul sa "joace piesa" cercetarii stiintifice? Vrea ministrul sa-i scrie cercetatorului "replicile"? Stie ministrul "regulile" cercetarii stiintifice, normele ei profesionale, sint aceste reguli diferite de cele proprii cercetarii stiintifice, pentru ca si aceasta din urma, ca orice profesie, are regulile ei? Daca da, cine s-ar uita la un asemenea spectacol, "dramatic"? Doreste ministrul de stiinta al Romaniei ca cercetarea stiintifica din Romania sa se "dea in spectacol"?

Ce vrea, la urma urmei, ministrul de la cercetarea stiintifica din Romania? Altceva decit ea poate in mod firesc, si inca realizeaza in Romania, impotriva politicii? Cercetarea produce stiinta, aceasta este diferita de productie, tehnologie, putere economica si militara. Vrea ministrul tehnologie, putere economica si succes economic pentru Romania? Putere militara? Superioritate sociala? Atunci sa cultive cercetarea stiintifica, nu sa o distruga, invatamintul de stiinta, sa cultive si sa promoveze tehnologia, afacerile. Ceea ce este altceva, mult altceva, decit ceea ce incearca sa spuna, si, oricum, complet altceva decit face politica Romaniei in aceasta directie.

Ce intelege ministrul prin performanta in cercetarea stiintifica? "Calificarea in optimi"? "Nota zece la birna"? Cu regret, nu aceasta este performanta stiintifica. Ii ofer personal ministrului un stagiul in laboratorul meu, si-l asigur ca are toate sansele sa invete definitiv si pentru totdeauna ce este cercetarea stiintifica si stiinta. Ma ocup personal.

Poate vrea ministrul ca cercetarea stiintifica sa produca in Romania tehnologie inalta, moderna, avansata. Atunci, ministrul trebuie sa inteleaga ca nu cercetarea produce tehnologie, ci tehnologia, afacerile, firmele, produc tehnologie; cercetarea alimenteaza numai aceasta tehnologie. Sa cultive, daca e asa, ministrul, afacerile, "mediul antreprenorial" in Romania, "parteneriatul institute-universitati-firme" in Romania. Cum? Ministrul trebuie sa stie. Dar in nici un caz sa nu distruga

cercetarea stiintifica, universitatile, invatamintul si mediul de afaceri, asa cum face la ora actuala politica Romaniei.

Se vorbeste astazi mult, si in termeni foarte aproximativi, despre ce ar trebui sa fie Romania, despre "locul" ei in lume, despre "saracia" ei, despre incapacitatea ei de a se adapta, despre integrarea ei in lume, despre globalizare, despre decalajul tehnologic. Societatea romaneasca pare sa nu-si gaseasca pasul, nu si-a conturat inca o viziune, un ideal, o masura. Romania nu-si gaseste, se pare, inca, "locul" in lume. Se pare ca noi, romanii, credem ca lumea e plina de "locuri", si noi, Romania, nu ne-am gasit locul in aceasta cutie mondiala cu "sloturi". E destul de falsa, o astfel de premisa. Dupa evenimentele din 1989, dupa marile schimbari socio-politice petrecute in lume in ultimul deceniu, Romania inca ezita, nu-si gaseste fagasul, iesita dintr-un sistem socio-economic si politic ce parea relativ functional in teorie, dar care a esuat in practica, Romania nu reuseste inca sa-si defineasca coordonatele de evolutie intr-un nou context mondial. Romania pare ca ar vrea ceva, dar nu stie ce vrea. Toata aceasta cautare, aceasta confuzie, tot acest esec, se numesc "tranzitie". Si pentru a iesi din ea, noi, romanii, recomandam o "reforma".

La aceasta problema, o prima observatie. Tarile dezvoltate, spre care Romania priveste, si pe care societatea romaneasca le are in vedere, nu se afla, si nu s-au aflat niciodata intr-o "stare", pe care noi ar trebui s-o atingem. Nu se afla intr-un "loc". Nu, ele s-au aflat intotdeauna, si se afla si la acest moment, intr-un proces, in miscare. Tranzitia noastra nu poate fi catre o stare, precum cea din care am iesit, o astfel de stare nu exista, tranzitia trebuie sa fie catre un proces, catre o miscare, noi trebuie sa identificam si sa adoptam moduri de miscare functionale, nu atingeri de stari. Procesele socio-economice viabile si functionale sint totdeauna in miscare, in evolutie, in desfasurare, fie in bine, fie in rau, si politica proprie reuseste numai in masura in care supravegheaza cu atentie aceste procese, le identifica si le corecteaza la timp, in sensul adaptarii societatii la miscarea lor. De altfel, socialismul si comunismul au cazut in anii '90 exact pentru ca au incercat sa cantoneze intr-o stare, in loc sa recunoasca un proces ce facea, si face, istorie. Acest proces este al stiintei si tehnologiei. "Puternica Uniune Sovietica" si-a semnat condamnarea la extinctia istorica prin anii '80 cind, din motive necunoscute, nu a ales sa accepte productia de calculatoare personale.

Lumea este astazi stiintifica si tehnologica. Nu este financiara, nici economica, nici militara, decit in masura in care finantele, economia si forta armata sint stiintifice si tehnologice. Pina si artele sint astazi stiintifice si tehnologice. Se spune ca Romania are un handicap imens, ce nu poate fi recuperat, intrucit e "saraca", banii sint in alta parte, si Romania nu ar avea nici o sansa sa refaca vreodata gap-ul tehnologic, si sa participe astfel intr-un circuit international viabil. Se spune ca deficitul nostru bugetar si balanta de plati nu vor fi niciodata echilibrate, ca ne consumam resurse fara sa punem nimic in loc, pentru a supravietui. Intr-adevar, Romania nu este ce am dori sa fie. Dar Romania poate sa faca ceea ce fac toti intr-o astfel de situatie, anume sa inceapa sa devina ceea ce am dori.

Cum? Relativ simplu, paradoxal poate. Circuitul mondial astazi, participarea la procesele socio-economice colective nu se reduc nici la bani, nici la tehnologie, nici la forta armata. Ele consta din interese. Cei ce au bani cauta astazi cu disperare, oricit ar parea de incredibil, cum sa-i cheltuiе, cum sa puna lumea in miscare cu ei. Asta e interesul lor. Cei ce au tehnologie urmaresc miscarea acesteia, prefacerea ei, innoirea ei, mereu si mereu altceva, nu neaparat "mai bun", dar diferit, in sens tehnologic. Superioritatea militara este urmarita pentru a trezi si satisface noi si noi interese. Peste tot in lume interesul general este miscarea, diferitul, noul. Noul si corectul este adus numai de stiinta si aplicatiile ei. De aceea epoca noastra este eminentamente stiintifica si tehnologica, stiinta si tehnologia sint singurele ce produc miscare, ce se intretin in aceasta miscare din ele insele, sint singura sursa de miscare, mobilitate, viteza. "Cine nu se misca pierе". Ca urmare, pentru a iesi

din impas, Romania trebuie sa se concentreze asupra stiintei si tehnologiei in primul rind. Cu profesionalism, competenta, cu sinceritate.

National Research Council, reprezentativ pentru *National Academy of Sciences*, *National Academy of Engineering* si *National Institute of Medicine* ale SUA, probabil cele mai influente organizatii de stiinta si tehnologie din lume, a publicat recent o evaluare a diverselor domenii de stiinta si tehnologie, unde identifica directiile lor majore de dezvoltare in viitor si face recomandari in acest sens. In ceea ce priveste fizica, de exemplu, aceste institutii recomanda guvernului federal al SUA sa "investeasca in fizica", sa "dezvolte educatia de fizica, si de stiinta, in general", sa consolideze si sa dezvolte "cercetarea fundamentala", sa consolideze "parteneriatul" institute-universitati-companii. Interesul general in lume se va deplasa cu siguranta in aceste directii in viitorul apropiat, din motive evidente. Daca nu vrea sa piarda si aceasta sansa, Romania trebuie sa inceapa, cel putin de data aceasta, sa se miste in aceasta directie. Subliniez, in primul rind, sa "investeasca in stiinta si sa dezvolte educatia de stiinta". Sansa istorica a Romaniei este sa identifice ce este principal in lume la ora actuala, ce este important, incotro se indreapta lumea, si sa inceapa sa se miste in aceasta directie. Cind Romania se va "alinia" la miscarea generala, atunci ea va incepe sa se integreze si sa functioneze. Miscarea generala este astazi stiinta si invatamintul de stiinta.

In sens contra-istoric insa Romania se incapatineaza totusi sa-si distruga stiinta si invatamintul de stiinta.

Din pacate, cercetarea universitara in Romania a fost si este inca relativ slab reprezentata. Aceasta cercetare trebuie sa fie dezvoltata, cultivata, prin legi si fonduri adecvate, intrucit cercetarea stiintifica are nevoie de diversificare. Aceste elemente lipsesc astazi cu desavirsire in Romania. O astfel de organizare proprie, corecta, a cercetarii stiintifice universitare s-ar face numai de catre profesionisti autentici, ce trebuie degrevati partial de sarcini didactice, altii ar trebui atrasi, in masura posibilului si prin masuri adecvate, in zona universitara din zona institutelor guvernamentale, si organizati in institute de cercetare universitare pe linga catedre. Nimic din astfel de masuri adecvate nu se practica in Romania. In schimb, viata universitara este sufocata la ora actuala in Romania de o invazie covirsitoare de impostura, care practica abuzul si coruptia cu nonsalanta, la adapostul si sub stimulenta politizarii vietii noastre universitare. In loc ca Romania sa cultive cercetarea stiintifica in universitati, Romania a ales sa distruga invatamintul de stiinta din aceste universitati. In virtutea unei asa-zise "autonomii universitare", profesorii din universitatile Romaniei pretind o taxa ilicita de 300\$ de examen pentru fiecare student, cumuleaza multiple functii didactice, manipuleaza alegerile universitare pentru a-si pastra functiile de sefi de catedra, decani si rectori la nesfirsit, si, daca sint strinsi cu usa, transforma catedrele in "departamente", infiinteaza functii noi, precum aceea de presedinte de universitate, numai pentru a ramine in functii de conducere, pentru a jefui statul, contribuabilul si cetateanul particular, pentru a distruge invatamintul si nobila profesie de dascal. Toate astea sub ochii ministrului de stiinta al Romaniei, care vorbeste alte vorbe cind jaful si dezastrul din universitatile Romaniei este in plina desfasurare!

Cercetarea stiintifica nu are traditie in academiile Romaniei, din pacate. Dupa evenimentele din 1989 Academia Romana si alte diverse academii din Romania si-au confectionat, in special cu masina politica, si-au "manufacturat" o cercetare de "carton", falsa. Cu 6000 de salariati in cercetare, adica 15% din salariatii din cercetare ai Romaniei, Academia Romana primeste 25% din bugetul de cercetare al Romaniei. Nu aceasta este risipa? Intre altele, de exemplu, Academia Romana pretinde ca face cercetare stiintifica si in domeniul studiilor politice, dar directorul respectivului institut de cercetare este un ministru al guvernului. Nu aceasta este politizarea cercetarii stiintifice? Unde mai este independenta de gindire stiintifica a acestui for academic intretinut din bani publici? Pe bani grei, directi, publici, diverse asa-zise academii fac chipurile in Romania o cercetare fara contracte, fara rapoarte, fara competitie, fara rezultate. Fortati de o politica distrugatoare, dupa 1989, citeva grupuri de calitate din institutele guvernamentale de cercetare

au trecut la Academia Romana, fiind singurele grupari ce ridica nivelul acestei cercetari la ora actuala (matematica, chimie, biologie).

Romania este o tara cu doua sisteme de cercetare. Pe cite vreme cercetarea din instituttele guvernamentale este consecvent distrusa in Romania, o cercetare falsa este construita cu fonduri publice in academie si universitati. Spre deosebire de cercetarea din instituttele guvernamentale, cercetarea academica si, partial, cea universitara, sint alimentate cu un salariu constant, ritmic, fiind admise cu fonduri suplimentare, aditionale, la competitile de proiecte. In academie si universitati cercetatorii primesc in Romania un spor salarial de doctor si un alt spor salarial de conducere de doctorat. Aceste sporuri sint inexistente in instituttele guvernamentale. Acestor instituttele li s-a luat cu forta politica dreptul traditional de a conduce si organiza doctorate, in favoarea universitatilor. Romania isi distruge cu consecventa cercetarea stiintifica si isi anuleaza sansa, prin aceasta falsificare si duplicitate, de a construi o cercetare stiintifica universitara si o cercetare academica autentice.

In aceste conditii, ministrul vorbeste de "consortizarea" cercetarii stiintifice din instituttele, universitati si academie. Ce sa "consortizam", dezastrul? Ministrul trebuie sa opreasca dezastrul, nu sa-l cultive.

Ministrul vorbeste impropriu despre faptul ca ar exista "o teama, o invidie si o nervozitate intre cercetarea din instituttele, cercetarea din universitati si cercetarea din Academie". Da, exista teama, nervozitate si invidie intre impostorii care au invadat politic aceste cercetari. Se preocupa ministrul de ce sint aceste "personaje"? Ca "autor dramatic"? Pentru ca sint multi, iar cei putini nu conteaza in politica? Atunci ministrul gestioneaza dezastrul. In rindul cercetatorilor autentici de peste tot, atat din instituttele, cit si din universitati si din academie, nu e nici teama, nici invidie, nici nervozitate; nu e nici macar ura. Este o profunda revolta la adresa politicii distructive pe care Romania o practica in cercetarea stiintifica si in invatamintul de stiinta. Cercetatorii si profesorii autentici sint putini, au mai ramas putini, dar ei, si ceea ce ei spun, este ceea ce este adevarat, si, fie ca acceptam, fie ca nu, adevarul isi urmeaza cursul. Cu consecinte. Stie ministrul care sint consecintele adevarului? "Principiul adevarului este adevarul insusi". Il rog pe ministrul sa reflecteze, daca nu a facut-o pina cum, la acest enunt clasic, si sa-l aiba in minte cind vorbeste in public.

In fine, ministrul scoate "capra din casa", anulind, se pare, o recenta cerinta funesta ca evaluarea proiectelor de cercetare sa nu mai beneficieze excesiv, in diverse competitii inepte, de prezenta tinerilor cercetatori. Dar cine a introdus o astfel de masura, nu politica pe care ministrul o reprezinta? Si cine repara, si cum, daunele deja produse?

Ministrul ar trebui sa stie ca este platit, ca si guvernul, din bani publici pentru a cultiva, promova si dezvolta cercetarea stiintifica si invatamintul de stiinta in Romania, iar nu pentru a distruge aceste domenii socio-profesionale, nici pentru a vorbi aproximant despre ele, nici pentru a face reparatii de imagine si restaurari cosmetice la o politica altfel dezastruoasa.